

ปกติสังขยา (นับจำนวน)

เอก	๑	ฉ	๖	ฉตตีส	๓๖
ทวิ	๒	สตต	๗	สตตตตีส	๓๗
ติ	๓	อฏจ	๘	อฏจตตีส	๓๘
จตุ	๔	นว	๙	เอกุน-อุนจตตافیส	๓๙
ปณจ	๕	ทส	๑๐	จตตافیส, ตافیส	๔๐
เอกาทส		๑๑		เอกจตตافیส	๔๑
ทวาทส, พารส		๑๒		เทวจตตافیส	๔๒
เตรส		๑๓		เตจตตافیส	๔๓
จตุททส, จุททส		๑๔		จตุจตตافیส	๔๔
ปณจทส, ปณณรส		๑๕		ปณจจตตافیส	๔๕
โสฬส		๑๖		ฉจตตافیส	๔๖
สตตรส		๑๗		สตตจตตافیส	๔๗
อฏจารส		๑๘		อฏจจตตافیส	๔๘
เอกุนวีสติ, อุนวีสติ		๑๙		เอกุน-อุนปณณาส	๔๙
วีส, วีสติ		๒๐		ปณณาส, ปณณาส	๕๐
เอกวีสติ		๒๑		ทส	๑๐
ทวาวีสติ, พาวีสติ		๒๒		วีสติ	๒๐
เตวีสติ		๒๓		ตีสติ	๓๐
จตุวีสติ		๒๔		(จต)ตافیส (จตตาลีส)	๔๐
ปณจวีสติ		๒๕		ปณณาส (ปณณาส)	๕๐
ฉพิสตี		๒๖		สฏจี้ (สฏจ)	๖๐
สตตวีสติ		๒๗		สตตตี (สตตริ)	๗๐
อฏจวีสติ		๒๘		อสีตี	๘๐
เอกุนตตีส, อุนตตีส		๒๙		นวุตี	๙๐
ตีส, ตีสตี		๓๐		สตี	๑๐๐
เอกตตีส		๓๑		สทสตี	๑,๐๐๐
ทวตตีส, พตตีส		๓๒		ทสทสตี, นหุตี	๑๐,๐๐๐
เตตตีส		๓๓		สตสทสตี, ลกขี	๑๐๐,๐๐๐
จตุตตีส		๓๔		ทสสตสทสตี	๑,๐๐๐,๐๐๐
ปณจตตีส		๓๕		โกฏี	๑๐,๐๐๐,๐๐๐

การแจกปกติสังขยา

เอก (๑) คุณนาม เอกวณะ

ป.	เอโก	เอกา	เอกั
ท.	เอกั	เอกั	เอกั
ต.	เอเคน	เอกาย	เอเคน
จ.	เอกสส	เอกาย*	เอกสส
ปณ.	เอกสฺมา เอกมฺหา	เอกาย	เอกสฺมา เอกมฺหา
ฉ.	เอกสฺส	เอกาย*	เอกสฺส
ส.	เอกสมึ เอกมฺหิ	เอกาย*	เอกสมึ เอกมฺหิ

ทวิ (๒) ไตรลึงค์

ป.	เทว *
ท.	เทว *
ต.	ทวีหิ
จ.	ทวินัน **
ปณ.	ทวีหิ
ฉ.	ทวินัน **
ส.	ทวีสุ

อุก (ทั้ง ๒) ไตรลึงค์

ป.	อุโก
ท.	อุโก
ต.	อุโกหิ
จ.	อุกินัน
ปณ.	อุโกหิ
ฉ.	อุกินัน
ส.	อุโกสุ

ปณจ (๕) ไตรลึงค์

ป.	ปณจ
ท.	ปณจ
ต.	ปณจหิ
จ.	ปณจัน
ปณ.	ปณจหิ
ฉ.	ปณจัน
ส.	ปณจสุ

* เป็น ทเว บ้าง ใช้ในคาถา

** เป็น ทวินัน บ้าง ใช้ในคาถา พบ ๑ แห่ง

ตั้งแต่ ปณจ (๕) ถึง อฏจารส (๑๘)

แจกอย่างนี้.

• แปลง ทวิ

เป็น พว- เช่น พารส (๑๒), พาวีสติ (๒๒), พตตีส (๓๒)

เป็น เทว- ทวา- เช่น ทวาทส (๑๒), เทววีสติ ทวาวีสติ ทวาวีส (๒๒), ทวตตีส (๓๒), เทวจตตافیส (๔๒), เทวปณณาส (๕๒), ทวาสฏจี้ (๖๒), ทวาสตตตี (๗๒), ทวาตีตี (๘๒), เทวนวุตี (๙๒)

• จตุราสีตี ๘๔; สตี ๑๐๐, เอกสตี ๑๐๑ (ลบ อุตตร) (เอกสตี แปลว่า ๑๐๐ บ้าง)

ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏจารส (๒-๑๘) เป็นพหุวณะอย่างเดี่ยว เป็น ๓ ลึงค์

ตั้งแต่ เอกุนวีสติ ถึง อฏจนวุตี (๑๙-๔๘) เป็น เอกวณะ อิตถิลึงค์ อย่างเดี่ยว

ติ (๓)

ป.	ตโย	อิต. ติสฺโส	นป. ตีณิ
ท.	ตโย	ติสฺโส	ตีณิ
ต.	ตีหิ	ตีหิ	ตีหิ
จ.	ติณณิ ติณณนั	ติสฺสนนั	ติณณิ ติณณนั
ปณ.	ตีหิ	ตีหิ	ตีหิ
ฉ.	ติณณิ ติณณนั	ติสฺสนนั	ติณณิ ติณณนั
ส.	ตีสฺสุ	ตีสฺสุ	ตีสฺสุ

จตุ (๔)

ป.	จตตารโ จตุโร	อิต. จตสฺโส	นป. จตตารี
ท.	จตตารโ จตุโร	จตสฺโส	จตตารี
ต.	จตุหิ *	จตุหิ	จตุหิ *
จ.	จตุณัน	จตสฺสนนั	จตุณัน
ปณ.	จตุหิ *	จตุหิ	จตุหิ *
ฉ.	จตุณัน	จตสฺสนนั	จตุณัน
ส.	จตุสุ	จตุสุ	จตุสุ

* เป็น จตุทก บ้าง ใช้ในคาถา

เอกุนวีสติ (๑๙) อิตถิลึงค์

เอก.

ป.	เอกุนวีสติ เอกุนวีสั (ลงนิตคหิตอาคมได้)
ท.	เอกุนวีสั
ต.	เอกุนวีสาย
จ.	เอกุนวีสาย ตั้งแต่ เอกุนวีสติ (๑๙) ถึง อฏจนวุตี (๔๘)
ปณ.	เอกุนวีสาย ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง เอกุนวีสติ
ฉ.	เอกุนวีสาย ถ้าเป็น อี การันต์ แจกอย่าง รตติ
ส.	เอกุนวีสาย ถ้าเป็น อี การันต์ แจกอย่าง นารี

เอกุนสตี (๔๙) ถึง อสงเขยย์ (๑๐^{๔๐}) แจกอย่าง กุล

โกฏี (๑๐^๓) ปโกฏี (๑๐^{๓๔}) โกฏีปโกฏี (๑๐^{๒๓}) แจกอย่าง รตติ

อกโขภินี-ณิ (๑๐^{๔๒}) แจกอย่าง นารี

ชนิดของปกติสังขยา

มิสส(ก)สังขยา สังขยาที่นับโดยการบวก (หรือลบ) กัน

(สังขยาคุณนาม+สังขยาคุณนาม) ใช้ จ-อธิก ศัพท์ เช่น

เอกาทส (เอก+ทส ๑+๑๐ = ๑๑)

จ ศัพท์: วิ. เอก จ ทส จ **เอกาทส**

อธิก ศัพท์: วิ. เอเกน อธิกา ทส **เอกาทส**

เตตติส (ติ+ติส ๓+๓๐ = ๓๓)

จ ศัพท์: วิ. ตโย จ ติส จ **เตตติส**

อธิก ศัพท์: วิ. ตีหิ อธิกา ติส **เตตติส**

เอกุนวิสติ (วิสติ-เอก ๒๐-๑ = ๑๙)

วิ. เอเกน อุนา วิสติ **เอกุนวิสติ**

เอกุนปวจสตา โจรา (๕๐๐-๑ = ๔๙๙)

วิ. เอเกน อุนา ปวจสตา **เอกุนปวจสตา**

คุณิตสังขยา สังขยาที่นับโดยการคูณกัน

(สังขยาคุณนามxสังขยานามนาม) เช่น

ทวิสตานิ, ทวิสต (ทวิxสต ๒x๑๐๐ = ๒๐๐)

วิ. เทว สตานิ ทวิสตานิ, ทวิสต

จตุราสีตีสทสทานิ (จตุราสีติxสทส ๔x๑๑,๐๐๐)

วิ. จตุราสีติ สทสทานิ จตุราสีตีสทสทานิ

ทสสตสทส (ทสxสทส ๑๐x๑๐๐,๐๐๐ = ๑,๐๐๐,๐๐๐)

วิ. ทส สทสทสทานิ ทสสตสทส

สัมพันธสังขยา สังขยาที่นับโดยการสัมพันธ์กับบัพที่อื่นๆ

อัญจสญจิสทสโก

(๖๘xพัน + ๑๐๐xพัน = ๑๖๘,๐๐๐)

วิ. อัญจสญจิสทสโก จ สทส สทสโก จ **อัญจสญจิสทสโก**

สทส สัมพันธ์เข้ากับบัพที่อยู่ข้างหน้าทุกบัพ

สตต มนุสสโกฏิโย โกฏิแห่งมนุษย์ ท. ๗

สตต สัมพันธ์เข้ากับ -โกฏิโย

การจัดปกติสังขยา

จัดปกติสังขยาตาม

	นาม	ลิงค์	วจนะ	การแจกวิภัตติ
๑-๑๘		๓ ลิงค์	๑ เอกวจนะ ๒-๑๘ พหุวจนะ	๑-๔ แจกเฉพาะตน ๕-๑๘ แจกอย่าง <i>ปยจ</i>
๑๙-๙๘	คุณนาม (๑-๙๘)	อิตถิลิงค์	เอกวจนะ*	อ การันต์ แจกอย่าง <i>เอกุนวิส</i> อิ การันต์ แจกอย่าง <i>รตติ</i> อี การันต์ แจกอย่าง <i>นารี</i>
๙๙ - ∞	นามนาม	นปุงสกลิงค์	สองวจนะ	แจกอย่าง <i>กุล</i>
โกฏิ	(๙๙-∞)	อิตถิลิงค์		แจกอย่าง <i>รตติ</i>

๑-๙๘ เป็นคุณนาม ๙๙ ขึ้นไป เป็นนามนาม

๑-๔ ทำนว่าเป็นศัพท์นามด้วย (ตามนัยในคัมภีร์ศัพทศาสตร์)

* เป็นเอกวจนะเฉพาะสังขยา ส่วนนามนามที่ถูกลับ เป็นพหุวจนะตามปกติ

สังเกตสังขยา

สังขยาที่นับโดยใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีจำนวนแน่นอน

ตายตัว มักใช้ในฉันท เช่น

จำนวน ๑ แทนด้วย จนุท พระจันทร์, สุริย พระอาทิตย์, ภู แผ่นดิน

จำนวน ๒ แทนด้วย เนตต (นัยน์ตา), หตถ (มือ), ปกข (ปีก)

จำนวน ๓ แทนด้วย กาล (อดีต อนาคต ปัจจุบัน), อคคิ (ไฟระเคะ โทะสะ โมะหะ)

อเนกสังขยา

สังขยาที่นับโดยการประมาณเอา เพราะมีจำนวนมาก ไม่ต้องการนับให้ละเอียดลงไป

เช่น สทสเตโจ มีเดชนับพัน, สทสสรสิ มีรัศมีนับพัน

ปुरुณสังขยา (นับลำดับ)

ลง ตย ถ รฐ ม อี ปัจจัย ท้ายปกติสังขยา เพื่อทำให้เป็นปुरुณสังขยา

ลง ม ปัจจัยได้ทั่วไป ยกเว้น ตย ลงท้าย ทวิ ติ ถ ลงท้าย จตุ รฐ ลงท้าย ฉ

อี ปัจจัย ลงท้ายเฉพาะจำนวน ๑๑-๑๘ ที่เป็นอิตถิลิงค์

ป.	อิต.	นป.	
ปจโม	ปจมา	ปจมิ	ที่ ๑
ทุตโย	ทุตยา	ทุตยิ	ที่ ๒
ตติโย	ตติยา	ตติยิ	ที่ ๓
จตุตโถ	จตุตถา	จตุตถิ	ที่ ๔
ปยจโม	ปยจมา	ปยจมิ	ที่ ๕
ฉฐุโจ	ฉฐุจา	ฉฐุจิ	ที่ ๖
สตตโม	สตตมา	สตตมิ	ที่ ๗
อญจโม	อญจมา	อญจมิ	ที่ ๘
นวมโม	นวมมา	นวมมิ	ที่ ๙
ทสโม	ทสมา	ทสมิ	ที่ ๑๐
เอกาทสโม	เอกาทสมิ เอกาทสี-สี *	เอกาทสมิ	ที่ ๑๑
ทวาทสโม	ทวาทสมิ	ทวาทสมิ	ที่ ๑๒
เตรสโม	เตรสมิ เตรสี	เตรสมิ	ที่ ๑๓
จตุททสโม	จตุททสมิ จาตุททสี-สี *	จตุททสมิ	ที่ ๑๔
ปยจทสโม	ปยจทสี-สี ปณณรสี-สี *	ปยจทสมิ	ที่ ๑๕
โสฬสโม	โสฬสี	โสฬสมิ	ที่ ๑๖
สตตรสโม	สตตรสี	สตตรสมิ	ที่ ๑๗
อญจารสโม	อญจารสี	อญจารสมิ	ที่ ๑๘
เอกุนวิสติโม	เอกุนวิสติมา	เอกุนวิสติมิ	ที่ ๑๙
วิสติโม	วิสติมา	วิสติมิ	ที่ ๒๐
...

• แปลง ฉฐุจ เป็น ฉฐุจมิ ได้ (ฉฐุจโม, ฉฐุจมิ, ฉฐุจมิ)

* ลงนคคิหิตอาคม; ทีฆะเป็น จาตุททสี จาตุททสี

ปुरुณสังขยาทั้งปวง เป็นคุณนาม เป็นได้ ๓ ลิงค์ เป็นเอกวจนะอย่างเดียว